

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 22 maja 2018 roku, wydanym w sprawie o sygn. II Ns 453/17 z wniosku M. K. (1) z udziałem K. K. o podział majątku wspólnego, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi:

1. ustalił, że w skład majątku wspólnego M. K. (1) i K. K. wchodzi środki pieniężne w kwocie 231.226,74 złotych,
2. dokonał podziału majątku wspólnego M. K. (1) i K. K. w ten sposób, że kwotę wskazaną w punkcie 1 przyznał K. K.,
3. ustalił, że K. K. dokonał nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny w wysokości 31.007 złotych,
4. oddalił w pozostałej części wniosek K. K. o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny,
5. ustalił, że K. K. spłacił ze swojego majątku osobistego dług powstały w okresie wspólności ustawowej w kwocie 17.443,14 złotych,
6. zasądził tytułem spłaty od K. K. na rzecz M. K. (1) kwotę 76.380 złotych,
7. rozłożył płatność kwoty 76.380 złotych na 31 miesięcznych rat, przy czym pierwsza rata w kwocie 19.380 złotych, zaś kolejnych 30 rat w kwocie po 1.900 złotych, płatnych do 10-tego dnia każdego miesiąca, począwszy od lipca 2018 roku wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat,
8. przyznał i nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi na rzecz adw. M. K. (2) kwotę 4.428 złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu,
9. ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od powyższego postanowienia (uzupełnioną pismem z dnia 31 października 2018 roku) wniósł uczestnik postępowania, zaskarżając orzeczenie w części, tj. w zakresie punktów 1 - 4 oraz 6 - 7 sentencji. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie:

1. art. 46 k.r. i o. w związku z art. 358¹ § 3 k.c. przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż uwzględnienie wysokości nakładów z uwzględnieniem ich wartości na dzień dzisiejszy, mając na względzie wskaźnik wzrostu cen towarów i usług ogłaszany przez prezesa GUS spowodowałby nieuzasadnione wzbogacenie uczestnika postępowania;
2. art. 227, art. 278 i art. 279 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c. poprzez oddalenie i pominięcie wniosków dowodowych uczestnika postępowania o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych do szacowania nieruchomości i uniemożliwienie w ten sposób obliczenia realnej wysokości nakładów z majątku osobistego uczestnika postępowania na majątek wspólny uczestnika postępowania i wnioskodawczyni, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń w zakresie obliczeń wysokości nakładów poniesionych przez uczestnika postępowania; naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na wynik sprawy;
3. art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału oraz poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego, a to z zeznań uczestnika postępowania i wnioskodawczyni wniosków z niego nie wynikających, a nadto sprzecznych

z zasadami rozumowania i doświadczeniem życiowym, z których wynika, że wnioskodawczyni i uczestnik postępowania ustalili, w trakcie trwania małżeństwa, że uczestnik postępowania zatrzyma dla siebie kwotę uzyskaną po sprzedaży nieruchomości położonej w R. przy ulicy (...) oraz że w pozwie o rozwód wnioskodawczyni oświadczyła, iż nastąpił już zgodny podział majątku, co w konsekwencji spowodowało, iż sąd uznał, że strony postępowania nie dokonały zgodnych ustaleń w zakresie podziału majątku. A wnioskodawczyni nie udzieliła zgody uczestnikowi postępowania na dysponowanie środkami pochodzącymi ze sprzedaży tej nieruchomości;

4. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego, a to z zeznań uczestnika postępowania i wnioskodawczyni oraz dokumentów zgromadzonych w sprawie, wniosków z niego nie wynikających, a nadto sprzecznych z zasadami rozumowania i doświadczeniem życiowym, że uczestnik postępowania nie czynił nakładów ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny, a to na zakup samochodu, uzbrojenie działki, wydatków związanych z dokumentacją techniczną, a to zakupu projektu budowlanego, przystosowanie tego projektu, uzyskanie warunków zabudowy, przyłączy, pozwoleń na budowę, wydatków związanych z podłączeniem do sieci wod-kan, sieci energetycznej, opłacenie zaliczek na wynagrodzenie kierownika budowy i firmy budowlanej oraz wykonanie tych przyłączy, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, iż uczestnik postępowania nie przeznaczył środków uzyskanych ze sprzedaży mieszkania stanowiącego jego majątek osobisty na potrzeby majątku wspólnego oraz błędnych obliczeń w tym zakresie;

5. art. 46 k.r. i o. w zw. z art. 207 k.c. poprzez błędne uznanie, iż zapłata podatku dochodowego, którego obowiązek spłaty powstał w czasie trwania wspólności majątkowej nie stanowi długu obciążającego majątek wspólny małżeński, co w konsekwencji doprowadziło do uznania, iż spłata podatku dochodowego przez uczestnika postępowania nie stanowiła wydatku podlegającego zwrotowi w rozumieniu art. 46 k.r. i o.;

6. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego, a to z zeznań uczestnika postępowania oraz dokumentów zgromadzonych w sprawie, wniosków z niego wynikających, poprzez uznanie, iż uczestnik postępowania nie został zwolniony z zapłaty podatku dochodowego, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego uznania, iż uczestnik postępowania zapłacił połowę podatku wnioskodawczyni, podczas gdy zapłacił całość podatku należnego od wnioskodawczyni.

Wobec podniesionych zarzutów skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego do spraw szacowania nieruchomości przez sąd II instancji na okoliczność ustalenia wartości nakładów poczynionych przez uczestnika postępowania, według wartości z chwili nakładu, z uwzględnieniem cen na dzień dzisiejszy, mając na względzie wskaźnik wzrostu cen towarów i usług ogłaszany przez prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz ustalenia obecnej wartości rynkowej mieszkania położonego w Ł. przy ulicy (...).

Skarżący wniósł ponadto o zmianę zaskarżonego postanowienia w części objętej apelacją poprzez:

- ustalenie, iż w skład majątku wspólnego wchodzi środki pieniężne w wysokości 211.226,74 zł,
- przyznanie uczestnikowi tak ustalonej kwoty,
- ustalenie, że uczestnik postępowania dokonał nakładu z majątku osobistego na majątek wspólny w wysokości 177.443.14 zł oraz o uwzględnienie w całości tego nakładu przy rozliczeniu małżonków,
- zniesienie obowiązku spłaty kwoty 76.380.00 zł na rzecz wnioskodawczyni i tym samym rozłożenia spłaty tej kwoty na raty lub o ewentualne zasądzenie tego obowiązku w wysokości 33.784.00 zł i w tym zakresie rozłożenie płatności tej kwoty na 31 rat.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie w całości oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, podnosząc że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna, co skutkowało jej oddaleniem.

Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia. Wbrew zarzutom skarżącego, Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego, znajdujących pełne oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i trafnie określił wynikające z nich konsekwencje prawne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do podnoszonych przez skarżących zarzutów naruszenia prawa procesowego, ocenić należy jako bezzasadne zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie przyjmuje się, że zarzut ten może być uznany za usprawiedliwiony tylko wtedy, jeżeli sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne

z regułami logiki, zasadami wiedzy lub z doświadczeniem życiowym. Sprzeczność ta występuje, w szczególności w sytuacji, gdy z treści dowodu wynika, co innego niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone mimo, że nie zostały one w ogóle lub dostatecznie potwierdzone lub gdy sąd przyjął pewne fakty za nieudowodnione, mimo, że nie było ku temu podstawy. Zarzut obraży przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może też polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego (tak też SN w postanowieniu z dnia 10 stycznia 2002 r., sygn. II CKN 572/99, publ. LEX nr 53136 i w wyroku z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00, publ. LEX nr 56906).

Prawidłowo Sąd Rejonowy ocenił, że nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym twierdzenia uczestnika, że jeszcze w czasie trwania związku małżeńskiego ustalił z wnioskodawczynią, że zatrzyma dla siebie kwotę pochodzącą ze sprzedaży nieruchomości położonej w R. przy ul. (...). Wnioskodawczyni zaprzeczyła temu, aby dokonała zgodnego podziału majątku przy rozwodzie. Przekonująco wyjaśniła też, co miała na myśli wspominając o zgodnym podziale majątku w pozwie

o rozwód, wskazując do jakich składników majątku odnosiły się te twierdzenia. Nie sposób zatem ze zgromadzonego materiału dowodowego wyprowadzić wniosku, że wnioskodawczyni udzieliła uczestnikowi zgody na dysponowanie wszystkim środkami pochodzącymi ze sprzedaży wskazanej nieruchomości.

Wnioskodawczyni nigdy nie zrzekła się roszczeń co do tego majątku i oczekiwała spłaty. W sprzeczności z twierdzeniami skarżącego pozostaje również dostrzeżony już przez Sąd pierwszej instancji fakt, że z uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości położonej

w R. przy ul. (...) kwoty uczestnik przekazał wnioskodawczyni 15 000 zł. Jeżeli nawet strony dokonywały pewnych ustaleń co do podziału majątku przy rozwodzie, to nie sposób przyjąć, że wolą wnioskodawczyni było zrzeczenie się praw do środków pochodzących ze sprzedaży ich wspólnej nieruchomości.

Podzielić należy również ustalenia Sądu Rejonowego co do zakresu poniesionych przez uczestnika nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. Była to kwota 43.000 zł przeznaczona na zakup działki położonej w R. przy ul. (...) wraz z kosztami notarialnymi (2.620 zł). W pozostałym zakresie twierdzenia skarżącego pozostają nieudowodnione. Skarżący nie wykazał ani w jakiej wysokości poniesione zostały wskazywane przez niego wydatki na zakup samochodu, uzbrojenie działki, uzyskanie stosownych pozwoleń ani że wydatki te zostały poczynione z majątku osobistego a nie wspólnego byłych współmałżonków. Słusznie przyjął zatem Sąd Rejonowy, że pozostałe po zakupie niezabudowanej nieruchomości przy ul. (...) w R. środki zostały przeznaczone na zaspokojenie potrzeb rodziny (art. 45 § 1 i 2 k.r. i o.).

Prawidłowo też Sąd Rejonowy ustalił chwilę uiszczenia przez uczestnika podatku dochodowego należnego z tytułu zbycia nieruchomości w R.. Bezspornym jest, że zapłata podatku nastąpiła po ustaniu wspólności majątkowej. Wbrew twierdzeniom skarżącego nie ma tutaj znaczenia chwila powstania obowiązku podatkowego. Rzeczą Sądu Rejonowego nie było też ustalanie kwoty należnego podatku. Faktem jest, że uczestnik dokonał zapłaty podatku w wysokości 17.443,14 zł, a chwila tego rozliczenia z Urzędem Skarbowym przemawia za zastosowaniem art. 207 k.c. w zw. z art. 43 k.r. i o. a nie 46

k.r. i o., czyli rozliczeniem tego wydatku w stosunku do wielkości udziału współwłaścicieli rzeczy wchodzącej dotąd w skład majątku wspólnego, co czyni bezzasadnym wywodzony ze wskazanych przepisów zarzut naruszenia prawa materialnego.

Na uwzględnienie nie zasługuje także podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 227 k.p.c., 278 k.p.c., 279 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c. Podzielić należy bowiem stanowisko Sądu Rejonowego, że wniosek dowodowy sformułowany przez uczestnika

o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu szacowania wartości nieruchomości na okoliczność ustalenia wartości nakładów poczynionych przez uczestnika postępowania według wartości z chwili nakładu, z uwzględnieniem cen na dzień dzisiejszy, mając na względzie wskaźnik wzrostu cen towarów i usług ogłaszany przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego nie mógł zostać uwzględniony i nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia. Z tych samych przyczyn wniosek ten należało oddalić także w postępowaniu apelacyjnym.

Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie i doktrynie poglądem art. 358¹ k.c. nie ma zastosowania przy podziale majątku wspólnego. Przepisy prawa rodzinnego mają bowiem charakter *lex specialis* w stosunku do przepisów prawa cywilnego. Bezpodstawny jest zatem zarzut naruszenia art. 358¹ § 1 k.c. w zw. z art. 46 k. r. i o. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej wykładni tych przepisów. O zwrocie wydatków i nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny sąd orzeka na wniosek, ale żądanie takie znajduje swoje oparcie w art. 45 k.r. i o. (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 września 2009 roku, sygn. akt. V CSK 39/09, publ. OSNC-ZD 2010/2/62).

Nakłady (wydatki) z majątku odrębnego (osobistego) na majątek wspólny należy rozliczyć w ten sposób, iż trzeba ustalić stosunek ułamkowy (procentowy) ich wartości do wartości nabywanego składnika majątkowego w chwili nabycia i tą relację "przenieść" na chwilę dokonywania podziału dorobku (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1980 r., sygn. III CZP 46/80, publ. OSNCP 1981, nr 11, poz. 206, z dnia 17 kwietnia 1989 r., sygn. III CZP 31/89, publ. (...) 1989, nr 4, s. 12, oraz z dnia 5 października 1990 r., sygn. III CZP 55/90, publ. OSNCP 1991, nr 4, poz. 48). Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, aby zastosować wyżej opisaną zasadę, należałoby ustalić wartość nieruchomości (niezabudowanej działki przy ul. (...) w R.), na którą nakład w wysokości 45.620,00 zł. poniósł uczestnik, na dzień jej zbycia. Takiego wniosku dowodowego jednak uczestnik nie złożył.

Strona żądająca rozliczenia nakładów i wydatków powinna udowodnić to żądanie co do zasady i wysokości. Bierność strony w tym zakresie nie zobowiązuje Sądu do prowadzenia dowodu z urzędu. Nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (tak też SN m. in. w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku, sygn. I CKU 45/96, publ. OSNC 1997/6-7/76). Jeśli zatem strona nie przedstawia dowodów, to uznać należy, że dany fakt nie został wykazany (udowodniony). Zgłaszane przez uczestnika (reprezentowanego przez zawodowego pełnomocnika) dowody i wnioski dowodowe nie doprowadziły do ustalenia deklarowanej przez uczestnika wysokości nakładów i nie dają podstaw do przeprowadzenia ich rozliczenia w sposób odmienny niż to uczynił Sąd pierwszej instancji.

Mając na uwadze niezasadność zarzutów apelacyjnych oraz jednocześnie brak ujawnienia okoliczności, które podlegają uwzględnieniu w postępowaniu odwoławczym

z urzędu, apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 2 k.p.c.

W art. 520 k.p.c. uregulowane zostały zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego. Podstawowa reguła objęta art. 520 § 1 k.p.c. przewiduje, że każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie i nie obciążają go koszty pozostałych uczestników. Jeśli natomiast uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem sprawy albo ich interesy są sprzeczne, zastosowanie znajduje art. 520 § 2 lub art. 520 § 3 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie nie było sprzeczności interesów uczestników, a orzeczenie o kosztach postępowania powinno mieć podstawę w art. 520 § 2 k.p.c., ponieważ uczestnicy w różnym stopniu byli zainteresowani wynikiem sprawy. Stosownie do treści tego przepisu obowiązek zwrotu kosztów postępowania może być stosunkowo rozdzielony lub nałożony w całości na jednego uczestnika. Koszty postępowania apelacyjnego wywołane zostały przez uczestnika, którego apelacja w całości została oddalona. W tej sytuacji były podstawy do nałożenia na niego w całości obowiązku ponoszenia kosztów postępowania apelacyjnego, a tym samym zwrotu kosztów wnioskodawczyni, która zgłosiła żądanie ich zasądzenia. Na koszty postępowania apelacyjnego po stronie wnioskodawczyni złożyły się koszty zastępstwa procesowego ustalone na podstawie § 16 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 10 pkt 8 w zw. z § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tj. Dz.U. 2019 poz. 18 ze zm.) powiększone o stawkę należnego podatku od towarów i usług zgodnie z § 4 ust. 3. Sąd Okręgowy zasądził zatem od K. K. na rzecz M. K. (1) kwotę 2.214 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.